

➤ ТОСТ, ТОСОН БУМБЫГ УЛСЫН
ТУСГАЙ ХАМГААЛАЛТАНД АВЛАА

➤ БОЛОВСРОЛ ЯМБА БИШ, ЭРХ

➤ ЦАХИМ ТӨЛБӨРИЙН ХУВЬСГАЛ

V НҮҮРТ

Д.Жаргалсайхан
Эдийн засагч, нийтлэлч

ШАНХАЙД ШАМДАХ ШААРДЛАГАТАЙ ЮУ?

II НҮҮРТ

WEEKLY

The Defacto Gazette

МЭДЭЭЛНЭ

| ЗОРИГЖУУЛНА

| МЭДЭЛЖҮҮЛНЭ

Лхагва, 2019.08.21, №7 (111)

УЛС ТӨР, ЭДИЙН ЗАСГИЙН ДҮН ШИНЖИЛГЭЭНИЙ, БИЕ ДААСАН,
УЛС ТӨРИЙН НАМААС ХАРААТ БУС, ДОЛОО ХОНОГ ТУТМЫН ГЛОБАЛ СОНИН

www.jargaldefacto.com

АЖИГЛАГЧ

ГИШҮҮН

ЯРИА ХЭЛЭЛЦЭЭРИЙН ТҮНШ

Дамбадаржаагийн **ЖАРГАЛСАЙХАН**Долоо хоног бүрийн нийтлэл,
<http://jargaldefacto.com/category/23>

ШАНХАЙД ШАМДАХ ШААРДЛАГАТАЙ ЮУ?

2019 оны 6-р сарын 14-нд Бишкек хотод ШХАБ-ын чуулганы үеэр Орос, Монгол, Хятадын төрийн тэргүүн нарын уламжлалт уулзалт дээр БНХАУ-ын дарга Ши Жиньпин "Хэрэв Монгол улс тус байгууллагад элсэн орвол, түүний бүхий л давуу талыг ашиглан, ШХАБ-ын хамтын ажиллагаанд том үүрэг гүйцэтгэж, бодитой ашиг хүртэх болно. ШХАБ-д элсэх монголын шийдвэр хурдан батлагдах тусмаа, хамтын ажиллагаанаас ашиг хүртэн, улс орноо хөгжүүлнэ." гэж хэлсэн.

Эдийн засгийн хувьд бүрэн хамааралтай, экспортыг чинь бараг бүгдийг нь худалдаж авч буй хамгийн том түнш улсын даргын хэлээд байгаа тэр ШХАБ гэгч яг ямар байгууллага болох, ямар давуу тал олгодог, ямар бодит ашиг хүртэх тухай яриа гараад байгааг монголчууд бид нарийвчлан тодруулах шаардлага тулгараад байна.

ШХАБ

Шанхайн Хамтын Ажиллагааны Байгууллагын (ШХАБ) гишүүн орнууд эдүгээ Евразийн газар нутгийн тавны хоёр, дэлхийн хүн амын бараг талыг хамарсан, хамгийн том хүрээтэй байгууллага аж. Мөн байгаль, цэрэг, улс төр, эдийн засгийн хувьд хүчирхэг орнуудаас бүрддэг.

Монгол улс 2004 оноос хойш ажиглагч статустайгаар ШХАБ-ын төр засгийн тэргүүн нарын уулзалтад тогтмол оролцож иржээ. Харин 2018 оны 6-р сард Чиндао хотод болсон ШХАБ-ын өргөтгөсөн хуралдаанд МУ-ын Ерөнхийлөгч Х.Баттулга энэ байгууллагад гишүүнээр элсэн, бүс нутгийн хамтын ажиллагаанд тууштай оролцох хүсэлтээ анх илэрхийлснээс хойш асуудал «халж» эхэлсэн юм.

Орос, Хятад, Казакстан, Киргиз болон Тажикистан улсын тэргүүнүүд 1996 онд анх "Хил орчмын нутагт цэргийн итгэлцлийг бэхжүүлэх тухай" гэрээнд гарын үсэг зурснаар "Шанхайн Тав" гэдэг бүлгэм бий болсон. 2001 онд Узбекистан гишүүн болж, нэрээ Шанхайн Хамтын Ажиллагааны Байгууллага (ШХАБ) болгожээ. 2002 онд төрийн тэргүүнүүд уулзаж ШХАБ-ын Тунхаглалд гарын үсэг зурж, тус байгууллагын үйл ажиллагааг албан ёсоор эхлүүлжээ. 2017 онд Энэтхэг, Пакистан гишүүнээр нэгдэн оржээ.

Хүснэгт 1. ШХАБ-ын гишүүн, ажиглагч ба яриа хэлэлцээрийн түнш орнууд (2019 оны байдлаар)

Гишүүн	Ажиглагч	Яриа хэлэлцээрийн түнш
Казакстан	Афганистан	Азербайжан
Киргиз	Беларус	Армени
Пакистан	Иран	Камбожи
Орос	Монгол	Непал
Тажикистан		Турк
Узбекистан		Шри Ланка
Хятад		
Энэтхэг		

ШХАБ-ын гол зорилго нь бүс нутгийн аюулгүй байдлыг хангах, тухайлбал гурван аюул буюу хүчирхийлэх, салан тусгаарлах, хэт туйлшрах үйлдэлтэй (terrorism, separatism, extremism) тэмцэх явдал юм. Мөн гишүүн орнуудын санаачилгаар үйл ажиллагааны цар хүрээгээ улс төр, худалдаа, эдийн засаг, судалгаа, соёл, боловсрол, эрчим хүч, тээвэр, аялал жуулчлал, байгаль орчны салбар руу тэлэх зорилт тавих болжээ. Гэвч одоогоор аюулгүй байдал, улс төрөөс бусад салбарт хамтын ажиллагаагаа өндөр түвшинд хүргэж чадаагүй байна.

► Бүс нутгийн терроризмын эсрэг тэмцэх, Ташкентад төвтөй RATS байгууллага террорист бүлгэмийн талаарх мэдээллийг цуглуулан, 2017 оны байдлаар 600 гаруй терроризмийн хэргийг таслан зогсоож, 50 тонн тэсрэх бодис, 10 мянга гаруй галт зэвсэг хураан авчээ.

Сүүлийн жилүүдэд Хятад улс ШХАБ-ын эдийн засгийн хамтын ажиллагааны цар хүрээг тэлэхээр мэрийж байна. 'Зам ба бүс' санаачилгын хүрээнд

Хятадын Хөгжлийн Банкаар дамжуулан гишүүн болон ажиглагч орнуудад 2019 оны 3-р сарын байдлаар бараг 50 тэрбум америк долларын зээл олгожээ. 2014 оноос ШХАБ-ын байгаль орчны хамтын ажиллагааны төв байгуулагдаж гишүүн орнуудын байгаль орчны хамгаалалт, ногоон хөгжлийн тал дээр хамтран ажиллаж эхэлжээ. 2019 оны 7-р сараас ШХАБ-ын орон нутгийн худалдаа, ложистикийн хамтын ажиллагааны үлгэр жишээ төвийг Чиндао хотын ойролцоо байгуулаад байна.

БОДИТ АШИГ

Ерөнхийлөгч Х.Баттулга 2019 оны 6-р сард Киргиз улсын Бишкек хотод болсон ШХАБ-ын дээд хэмжээний өргөтгөсөн хурал дээр "Монгол улс Шанхайн Хамтын Ажиллагааны Байгууллагад шат ахиулан оролцох боломжийг нарийвчлан судалж байгаа... ШХАБ-д элсүүлэх асуудлаар манай улсын дотоодод олон нийтийн санал бодол хуваагдмал байдалтай байна" гэв. Энэ асуудал монголчуудыг эдүгээ үнэхээр талцуулаад байна.

МИРИМ байгууллагын судалгаагаар монголчууд ШХАБ-д элсэнэ, элсэхгүй гэсэн байр сууринд тэнцүү хуваагдсан гэж гарчээ. Элсэхийг дэмжигсэд ШХАБ нь монголын эдийн засагт эерэг нөлөө үзүүлнэ гэсэн бол дэмжээгүй нь нэгт, хөрш хоёр орноос хэтэрхий хараат болох; хоёрт, үндэсний аюулгүй байдалд сөрөг нөлөөлөх үр дагавартай гэжээ.

1 Манай судлаачдын хувьд, нэг хэсэг нь эдийн засгийн талаас нь онцолж ШХАБ-д элсэх бодит шаардлага гараагүй, учир нь монголд ашигтай ямар нэг үйл ажиллагаа эхлээгүй байна. ШХАБ эдийн засгийн, ялангуяа худалдаа, эрчим хүч, тээвэр, аялал жуулчлалын салбарт үйл ажиллагаагаа өргөжүүлэхийг зорьж 20-оод жил хичээж байгаа ч, томоохон төсөл хэрэгжүүлээгүй. Энэ нь ШХАБ дотроо зөрчилтэй байгаагийн илрэл. Хятад эдийн засгийг, харин Орос аюулгүй байдлыг чухалчилдаг. Орос улс Хятадын хямд барааг чөлөөтэй нэвтрүүлэхэд бэлэн биш. Энэтхэг улс ШХАБ-ыг Хятадын 'Зам ба Бүс' санаачилгын үргэлжлэл гэж үзэхийг эсэргүүцэж байгаа гэж энэ судлаачид хэлжээ.

2 Судлаачдын нөгөө хэсэг нь улс төрийн талаас нь онцолж ШХАБ-ыг АНУ-ын эсрэг чиглэсэн Орос, Хятадын тэргүүлсэн нэгдэл гэж үздэг. Учир нь АНУ 2005 онд ажиглагч орон болох хүсэлт гаргахад ШХАБ татгалзсан хариу өгсөн. ШХАБ-ын гишүүн орнуудын дийлэнх нь хоорондоо газар нутгийн маргаантай, түүнийгээ шийдэж чадахгүй, тохиролцоод л явж байгаа. Эдүгээ Кашмирийн асуудал үүнийг ямар хурц хэвээрээ байгааг ил тод харуулж байна. Харин Монгол улс нь газар нутаг болон хилийн ямар ч маргаангүй орон байж ШХАБ-д заавал хутгалдах шаардлагагүй гэж үзэв.

3 Гурав дахь хэсэг нь монголчууд бид ШХАБ-ыг хий хоосон хардаад, бидний асуудлыг биднийг оролцуулахгүй шийдээд байгаа бүс нутгийн механизмаас өөрийгөө тусгаарлаад байна. Хоёр хөршийн хооронд транзит коридор байгуулах, авто болон төмөр зам, байгалийн хий, газрын тосны хоолой барих, эрчим хүчний болон холбооны кабелийн шугам тавих талаар олон жил ярьж байгаа ч, эдүгээ ганц ч төсөл хэрэгжихгүй байгаа. Гэтэл бид хоёр хөрштэйгөө хоёулантай нь стратегийн түнш болчихсон. ШХАБ-д элсэх нь манай гуравдагч хөршийн бодлогод ч илүү тус дөхөм болох учир гишүүнээр түргэн элсэхийг санал болгосон.

ШХАБ-д элсэх талаар нийгэм болон судлаачдын үзэл бодол ийнхүү ялгарч байгаа ч, төр засгийн шийдвэр гаргагчдын дийлэнх нь өнөөдөр ШХАБ-д элсэхээр шамдах шаардлага тулгараагүй гэж байгаа нь харагдаж байна.

Монгол улс ШХАБ-д элсэх шийдвэр гаргахын өмнө өргөн хүрээнд, олон түвшинд хэлэлцүүлэг хийж, олон талаас нь тунгаах цаг ирлээ. Олон нийтэд ШХАБ-ын талаар шаардлагатай мэдээллийг хүргэсний үндсэн дээр, улсын хэмжээнд санал асуулга явуулж элсэх эсэхээ шийдэх гарц бий. Харин тэр болтол хоёр хөрштэйгөө эдийн засаг, байгаль орчин, хар тамхитай тэмцэх талаар хамтран ажиллах хоёр талын болон гурван талын бүх механизмаа өгөөжтэй ашиглах, ШХАБ-ын ажиглагч гишүүний цар хүрээ, боломжийг бүрэн ашиглаж бүх талаар хамтран ажиллах, боловсон хүчнээ сургаж дадлагажуулах шаардлагатай байна.

2019.08.21

ДАРАА ТӨЛБӨРТ

шинэ хэрэглэгчид

БАРЬЦАА ТӨЛБӨР
БҮРТГЭЛИЙН ХУРААМЖ

0 ТӨГРӨГ

ЯРИА

Сүлжээндээ хязгааргүй
7.000₮

Сүлжээндээ хязгааргүй
Бусад сүлжээнд 250 минут
17.000₮

Сүлжээндээ хязгааргүй
Бусад сүлжээнд 1000 минут
27.000₮

ДАТА

Хязгааргүй 2GB
12.000₮

Хязгааргүй 10GB
28.000₮

Хязгааргүй 5GB
20.000₮

Хурд, хэрэглээний хязгааргүй
42.000₮

МЕССЕЖ

Сүлжээндээ өдөр бүр 200ш
2.000₮

Сүлжээндээ өдөр бүр 200ш
Бусад сүлжээнд сард 500ш
4.500₮

ДеФакто **ТОЙМ**

Ням гараг бүр VTV телевизээр 21 цагт гардаг Дефакто тоймын эмхэтгэл:
2019.08.18-ны дугаар

Долоо хоног бүрийн тойм, <http://jargaldefacto.com/category/12>

ТОСТ, ТОСОН БУМБЫГ УЛСЫН ТУСГАЙ ХАМГААЛАЛТАНД АВЛАА

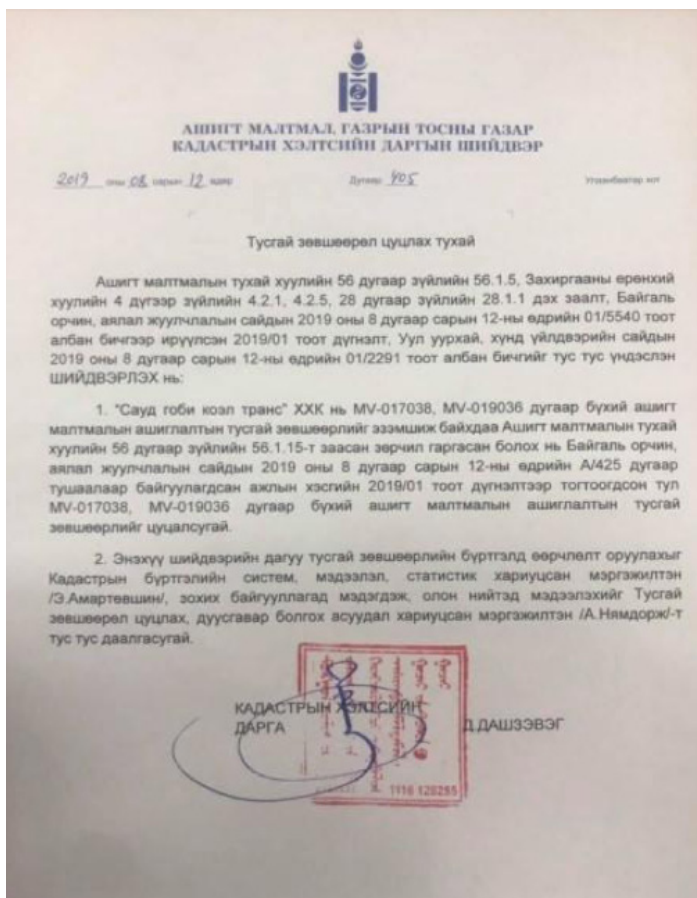
Үйл явдлын товч:

Өнгөрсөн 12-ны өдөр Ерөнхий сайд Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын нутагт байрлах Тост, тосон бумбын нуруунд ашигт малтмал олборлож буй асуудлаар шуурхай хуралдаан хийсэн. Улмаар Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдаар батлагдсан ажлын хэсэг тус газар үйл ажиллагаа явуулж буй “Сауд гоби коэл транс” компани нь зөрчил гаргасан гэж дүгнэлт гаргаснаар тусгай зөвшөөрлийг нь цуцаллаа.

Дүгнэлт тайлбар:

Анх Тост, тосон бумбыг тусгай хамгаалалтад авах асуудлыг нутгийн иргэд 2005 оноос ярьж эхэлжээ. Дараа нь 2014 онд орон нутгийн тусгай хэрэгцээнд авах аймгийн ИТХурлын шийдвэр гарч байж. Улмаар УИХ-ын гишүүд Ц.Оюунгэрэл, Л.Эрдэнэчимэг нар Тост, Тосон бумбын нурууг Улсын тусгай хамгаалалтад авах тухай тогтоолын төслийг УИХ-д өргөн мэдүүлж 2016 оны 4-р сард батлагдсан. Харин тусгай хамгаалалтын хилийн заагийг 2016 оны сонгуулийн дараа тогтоож байж. Тус сумын ИТХ-ын гишүүний хэлж байгаагаар хилийн заагийг тогтоохдоо төсөл дээрх талбайнаас 150 мянган га газрыг хасч тогтоолыг баталсан байна. Энэ талбайд нь одоо тус “Сауд Гоби коэл транс” ХХК үйл ажиллагаа явуулж байна.

Байгалийн нөөц газрын хилийн заагийг тогтоох тухай Засгийн газрын 2017 оны 3-р сарын 14-ний өдрийн 91-р тогтоолоор тус нутгийн хилийн заагийг 743058.00 га гэсэн талбайн хэмжээтэйгээр тогтоож байжээ. Улмаар дээрх шийдвэрээр Тост, Тосон бумбын байгалийн нөөц газрын хилийн заагт өөрчлөлт оруулж 153.4 мянган га газраар өргөтгөн нийт 896.5 мянган га газрыг улсын тусгай хамгаалалтанд авахаар боллоо.

Уул уурхайгаасаа хараат Монгол улсын уул уурхайн бодлого нь нэг л жигдэрч өгөхгүй байгаагийн дахин нэг жишээ энэ л дээ. Лиценз өгчихөөд хамгаалалтанд авалгүй эхлээд хамгаалалтанд авчихаад лиценз өгөх ёстой байсан л даа. Энэ үйл явдалд Сангийн сайд байсан хүний эзэмшилтэй байсан орд газар, нам доторх хагарал зэрэг асуудлууд орж ирж тодотгоод байгаа болохоос биш үндсэндээ яг энэ асуудал Улаанбаатар хотын газар, уул уурхайн лиценз болгонд л байгаа шүү дээ.

БОЛОВСРОЛ ЯМБА БИШ, ЭРХ

Үйл явдлын товч:

Удахгүй оюутан, сурагчдын хичээлийн шинэ улирал эхлэх гэж байна. Үүнийг дагаад цэцэрлэг, сургуулийн хүртээмжээс эхлээд боловсролын чанарын асуудлууд яригддаг. Манай улсын нийт хүн амын 50 гаруй хувийг 0-29 хүртэлх насныхан бүрдүүлж байгаа.

Хүйс	Насны бүлэг	2018
Бүгд	Бүгд	3,238,479
	0-4	391,125
	5-9	358,379
	10-14	252,548
	15-19	228,402
	20-24	244,971
	25-29	294,550
	30-34	295,098
	35-39	244,225
	40-44	221,914
	45-49	191,780
	50-54	164,214
	55-59	135,542
	60-64	87,790
	65-69	50,307
70+	77,634	

* Үндэсний статисткийн хороо

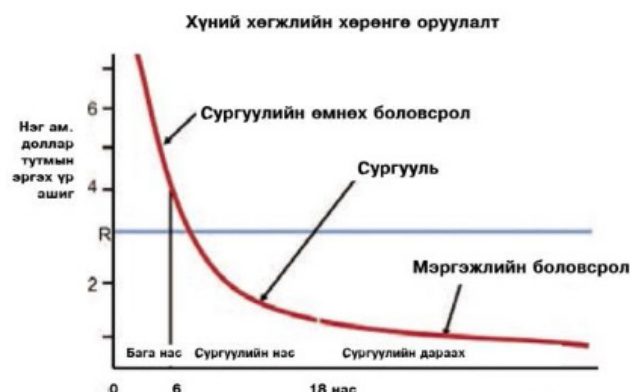
Гэтэл өнгөрсөн жил гэхэд л 46305 хүүхэд цэцэрлэгт хамрагдаж чадаагүй үлдсэн гэсэн тоо байна. Энэ асуудлыг шийдэхээр Боловсролын яам хувийн хэвшилтэй хамтран “Байгууллагын цэцэрлэг” санаачилга зэрэг ажлуудыг хийж байгаа. Өнөөдрийн байдлаар “Ариг гал” ХХК, ДЦС-3, Хууль сахиулахын их сургуулийн дэргэд найман бүлэг, ТЕГ, ГХЯ-ны дэргэд тус бүр хоёр бүлэг цэцэрлэг төрийн өмчийн салбар бүлэг байдлаар, МУБИС-ийн СӨБС-ийн дэргэд 10 бүлэг, Гэрлэх ёслолын газар, ХУД-ийн ЗДТГ, ХНХЯ-ны дэргэд тэдний ажилтнуудын нийт 1300 гаруй хүүхдэд зориулсан цэцэрлэг ажиллаж байна.

Дүгнэлт тайлбар:

Эдүгээ монголчуудын гуравны нэг нь ядуу байна. Харин 20 жилийн дараа энэ тоо хэр өөрчлөгдөх нь эдийн засгийн өсөлтөөс гадна сургуулийн өмнөх насны, одоогийн хүүхдүүдийн маань хөгжлөөс шууд хамаарна.

Бага насны хүүхдийн хөгжилд оруулсан хөрөнгө нь эдийн засагт хамгийн өндөр өгөөжтэйг Нобелийн шагналт, эдийн засагч Жеймс Хейкман (James Heckman, Prof.Univ.of Chicago) тодорхойлсон (Хүний хөгжлийн хөрөнгө оруулалтын өгөөжийн мурвй) ажээ. Зургаа

хүртэлх насны хүүхдийн хөгжилд оруулсан доллар тутмын өгөөж нь 12.90 доллар болохыг тооцоод, “Энэ хөрөнгө оруулалт нь зөвхөн боловсрол эзэмшиж буй хүмүүсээс гадна улс орны эдийн засгийн хөгжилд өндөр ашигтай” учраас хөгжлийн стратегийн амин чухал хэсэг гэж тэрбээр дүгнэсэн байдаг.

Нас бие гүйцсэн хүний тархи дунджаар 1100 грамм жинтэй байдаг аж. Харин гурван настайд нь тархины жингийн 87 хувь нь бүрдэж, тархи хамгийн уян хатан байх дээд цэгтээ хүрч, олон тэрбум эд эсийн холболт хамгийн хурдан явагддаг. Хүүхэд зургаа хүртэлх насандаа авсан бүх энергийнхээ гуравны нэгийг зөвхөн тархины хөгжилдөө зарцуулдаг. Тийм учраас хүүхэд ямар хүн болох, яаж амьдрах нь бага насанд нь тодорхойлогддог гэж эрдэмтэд үзэж байна. Хүний тархины хөгжлийн хамгийн эрчимтэй үе болох зургаа хүртэлх насанд хоол тэжээл, хайр халамж, энэрэнгүй сэтгэл дутагдвал хожим нь засч залруулах боломж бага, бас маш өндөр зардалтай. Тархины хөгжлийн хамгийн чухал үедээ хоол тэжээл хангалттай авч чадаагүй хүүхдийн өсөлт бага, бие давжаа болж, бүх насаараа ядуу, хүнд хэцүү нөхцөлд амьдрах магадлал өндөр юм.

АНУ-ын Мичиган мужид 40 жилийн турш хийсэн судалгаагаар ядуу гэр бүлд төрсөн, бага насны хөгжлийн хөтөлбөрт хамрагдсан хүүхдүүдийг хамрагдаагүй хүүхдүүдтэй харьцуулахад дунд сургуулиа төгссөн, ажилтай болсон, хадгаламжийн данстай болсон тоо нь бараг 40 хувиар илүү, гэр бүлийн салалт, гэмт хэрэгт холбогдсон нь хоёр дахин бага дүн гарсан байдаг.

Сонгуулийн амлалтаа л биелүүлсэн харагдвал нэг байшин бариад, нэг ангид зуун хүүхэд оруулаад л цэцэрлэг гээд ойлгочихдог улс төрчид үндсэн үүрэг, бололцоог нь ойлгохгүй л байна. Үе дамжсан ядуурлыг устгах гол стратеги нь бага насны хүүхдүүдэд хөрөнгө оруулалт хийх гэдгийг олж харахгүй л байна.

Хүүхэд цэцэрлэгт хамрагдсанаар эмэгтэйчүүд ч ажиллах боломж бүрдэх юм.

ЦАХИМ ТӨЛБӨРИЙН ХУВЬСГАЛ

Үйл явдлын товч:

Монголбанк 2016 оноос Азийн Хөгжлийн Банкны санхүүжилтээр хэрэгжүүлж буй “Төлбөрийн системийн шинэчлэл” төслийн хүрээнд үндэсний төлбөрийн системийг шинэчлэх ажлууд шат дараатай хийгдэж байна.

Өнгөрсөн хугацаанд үндэсний цахим гүйлгээний төвийг шинэчлэх, банк хоорондын их дүнтэй гүйлгээний RTGS системийг шинэчлэх, санхүүгийн үйлчилгээ үзүүлэгч байгууллагуудад цахим гарын үсгийн дэд бүтцийг бий болгох зэрэг ажлуудыг хийжээ.

2019 оны 8 дугаар сарын 15-ны өдрийн 02:30 цагт төлбөрийн системийн шинэчлэл төслийн хүрээнд бага дүнтэй буюу гурван сая төгрөг хүртэлх төлбөрийн системийг бүрэн шинэчилж, АСН+ буюу Автомат клиринг хаус системийг амжилттай нэвтрүүллээ.

Дүгнэлт тайлбар:

Мөнгө нэг бол хэмжээгээрээ том эсвэл эргэлт нь хурдан байж байж эдийн засагт үүрэг гүйцэтгэдэг. Эдүгээ технологийн хувьсгал гүйлгээнд цаасан мөнгө хэрэглэхгүй байх боломж олгосон бөгөөд зарим хөгжилтэй оронд бүр цаасан мөнгөгүй эдийн засаг (cash-less economy) байгуулах тухай ярьж байгаа. Цахим төлбөр (digital payment) нь эдийн засаг дахь мөнгөний эргэлтийн хурдыг нэмэхээс гадна, маш их цаг, явдал чирэгдэл арилгах юм. Мөн авлигатай тэмцэхэд ч томоохон түлхэц болно. Бараа үйлчилгээ авч, зарж байгаа хоёр тал аль нэг карт гэхгүйгээр данснаасаа дансанд хураамжгүйгээр мөнгөө шилжүүлэх эрх чөлөөг цаг үе шаардаж байгаа.

Тус систем банк хоорондын төлбөр тооцоонд нэвтэрснээр бодит цагийн горимын буюу гүйлгээг илгээсэн даруйд хүлээн авагчийн дансанд тусгагдах боломжтой системээ орчин үеийн шаардлагад нийцүүлснээс гадна ижил төрөл, зориулалт бүхий гүйлгээг багцлан илгээх, төлбөрийн нэхэмжлэлийг үндэслэн гүйлгээ үүсгэх, дансны нэгдсэн санг ашиглан гүйлгээ үүсгэх замаар харилцагчийн нэр данс зөрөх эрсдэлийг бууруулах болон шинэ дэвшилтэт төлбөрийн хэрэгслийн гүйлгээг дамжуулах чадавхтайгаараа онцлогтой. Мөн тус системийг нэвтрүүлснээр Монгол Улсын бүх банк IBAN (International bank account number) олон улсын стандартыг хэрэгжүүлэх, аж, ахуйн нэгж байгууллагуудад зориулсан гарцыг бий болгож, төлбөр тооцоогоо шуурхай гүйцэтгэх боломжийг бүрдүүлэх, нөөц хөрөнгийг дансанд урьдчилан төвлөрүүлснээр үр дүнгийн тооцооллын үлдэгдэл хүрэлцэхгүй байх эрсдэл үгүй болох зэрэг олон улсын стандартад нийцсэн төлбөр тооцооны дэвшлүүд

гарах юм. Манай улсын хувьд 24/7 хуваариар банк хоорондын бага дүнтэй гүйлгээ (3 саяас доош) нь илгээсэн даруйдаа хүлээн авагчийн дансанд нь тусгагддаг систем ажиллуулдаг дэлхийн цөөхөн орны нэг юм. АСН+ систем нэвтэрснээр гүйлгээний бодит цагийн горимоо хадгалахаас гадна хүлээн авагчийн нэр данс зөрөх алдаанаас үүдэлтэй гүйлгээ амжилтгүй болох эрсдэл буурах, харилцагчийн хүсэлтээр төлбөрийн нэхэмжлэхэд суурилсан дебит гүйлгээг илгээх боломжтой болсноор иргэд үйлчилгээ үзүүлэгч байгууллагатайгаа урьдчилан гэрээ байгуулсны үндсэн дээр байнгын давтамжтай аливаа хуваарьт төлбөр, тухайлбал хэрэглээний төлбөр, гар утасны төлбөр, зээлийн эргэн төлөлт зэргийг цаг хугацаанд нь, хоцрогдолгүйгээр төлөх нөхцөл бүрдэнэ. Дээр дурдсанчлан АСН+ системийн томоохон хэсэг болох Дансны нэгдсэн санг нэвтрүүлснээр харилцагчид утасны дугаар, цахим хаяг зэрэг нэмэлт мэдээлэл ашиглан гүйлгээ илгээх, хүлээн авах боломж бүрдэнэ. Ингэснээр харилцагч өөрт дөт мэдээлэл ашиглан, хялбар аргаар гүйлгээ хийх зэрэг давуу талууд бий болно.

АСН+

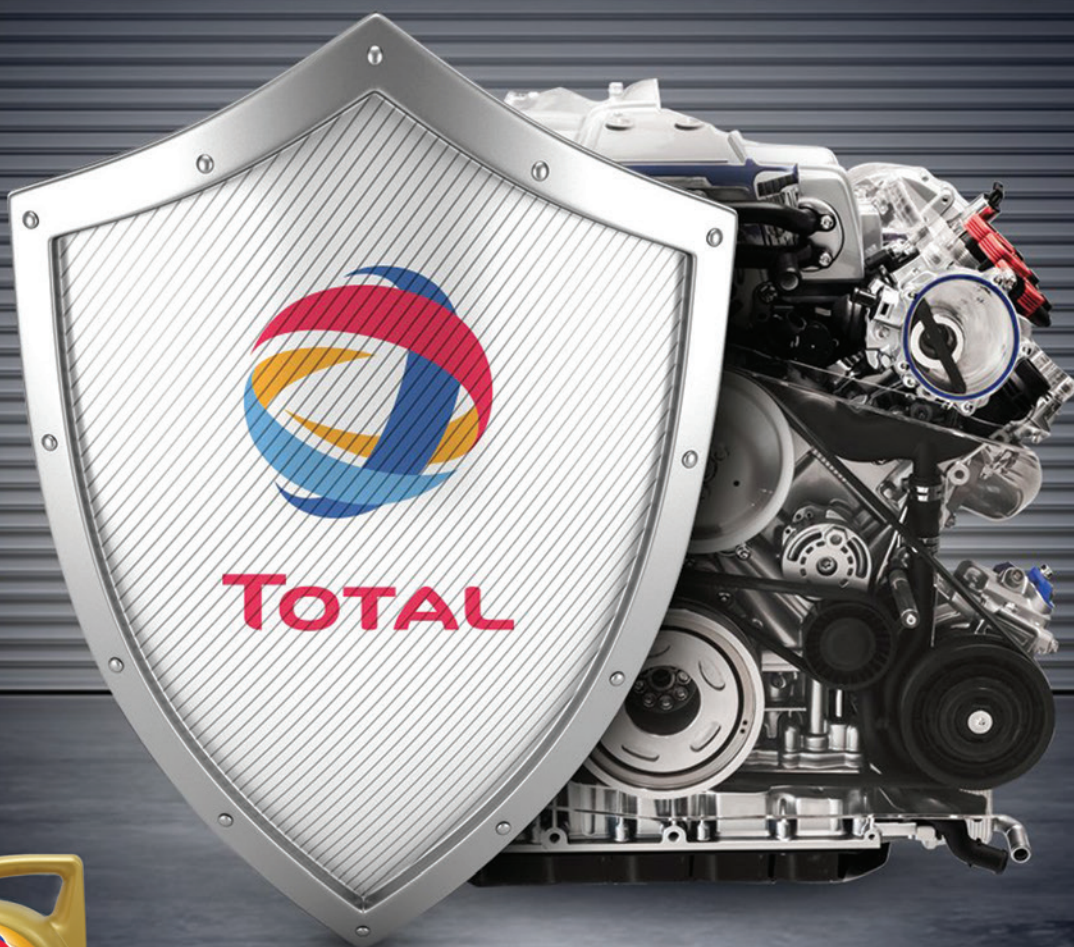
Дэлхийн банкны санхүүгийн дэмжлэгээр төлбөр тооцооны системийн шинэчлэлийн анхны томоохон төслийг 2002-2006 онд хэрэгжүүлж

Монголбанкны төлбөр тооцооны одоогийн сүлжээ, дэд бүтэц, Үндэсний цахим гүйлгээний төв (ҮЦГТ) байгуулагдсан байна. ҮЦГТ нь Монгол улсын төлбөрийн системийн оролцогч хоорондын бага дүнтэй төлбөр болон картын гүйлгээг боловсруулж, мөнгөн хөрөнгийн урсгалыг баталгаажуулж буй чухал ач холбогдолтой төв. Монголбанкны ҮЦГТ 2004 онд байгуулагдсанаар бага дүнтэй гүйлгээний шилжүүлгийн цахим системийг, 2010 онд банк хоорондын картын нэгдсэн сүлжээг тус тус нэвтрүүлж, 2014 онд бага дүнтэй төлбөр тооцоог 24 цагаар тасралтгүй дамжуулж эхэлсэн нь төлбөрийн аюулгүй байдлыг сайжруулж, хурдыг нэмэгдүүлэн, эрсдэлийг бууруулсан гэж Монголбанкаас мэдээлдэг. Түүнчлэн, өмнө нь их дүнтэй болон бага дүнтэй кредит шилжүүлгийг нэг системээр дамжуулан боловсруулж байсан бөгөөд Монголбанк 2009 онд их дүнтэй төлбөрийг бодит цагийн горимоор гүйцэтгэх төлбөр тооцооны систем (RTGS) буюу Банксүлжээ системийг нэвтрүүлж, их дүнтэй бүх төлбөрийг шинэ системээр дамжуулж байгаа.

Дефакто тоймын гол агуулгыг хураангуйлан бэлтгэв

Тоймын бүрэн эхийг jargaldefacto.com вебсайтаас үзэх боломжтой.

ХӨДӨЛГҮҮРИЙН МӨНХИЙН ҮС

**TOTAL QUARTZ 9000
5W-40**

**ДОКТОР АВТО СҮЛЖЭЭ
ДЭЛГҮҮРИЙН БҮХ САЛБАРААР
ХУДАЛДААЛАГДАЖ ЭХЭЛЛЭЭ.**

Холбоо барих утас: 9411-7143, 9906-6402

www.minesup.mn

@TOTALMongolia

fb.com/TOTALMongolia

@TOTALMongolia

Албан Ёсны Дистрибьютор:

UP
MINES
www.minesup.mn